

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **I. B.**, zast. JUDr. Jarmilou Cindrovou, advokátkou, se sídlem v Ústí nad Orlicí, B. Němcové 74, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o plný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2004, č. j. 29 Cad 53/2003 – 33,

t a k t o :

- I.** Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2004, č. j. 29 Cad 53/2003 – 33 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Odměna zástupkyni stěžovatelky JUDr. Jarmile Cindrové, advokátce, se sídlem v Ústí nad Orlicí, B. Němcové 74, **se určuje** částkou 1789,50 Kč a bude jí vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 11. 6. 2003, č. X odňala žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení žalobkyni od 8. 7. 2003 plný invalidní důchod podle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění s odůvodněním, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí ze dne 30. 4. 2003 není již žalobkyně plně invalidní, ale pouze částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 40 %. V odůvodnění rozhodnutí bylo dále uvedeno, že o částečném invalidním důchodu bude rozhodnuto dodatečně a že se současně zastavuje výplata vdovského důchodu.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas žalobu, v níž žádala o ponechání plného invalidního důchodu. V doplnění žaloby uvedla, že její zdravotní stav po operaci jí i nadále omezuje a není schopna vykonávat jakoukoliv soustavnou činnost, neboť ji bolí v zádech. Poukazovala na to, že by ráda pracovala, ale vzhledem k jejímu stavu to není možné. I s domácími pracemi jí musí pomáhat rodina. Během dne musí cvičit a zádům neustále ulevovat. Podle jejího názoru zdravotní stav neodpovídá pouze částečné invaliditě, což potvrzují i lékařské zprávy. Navrhovala, aby napadené rozhodnutí žalované bylo zrušeno, a plný invalidní důchod jí byl ponechán.

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 21. 9. 2004, č. j. 29 Cad 53/2003 – 33 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu posudkové dokumentace, z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2004 a z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR pro Středočeský kraj ze dne 17. 6. 2004. Vzal za prokázané, že rozhodující zdravotní postižení žalobkyně v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu bylo ke dni vydání rozhodnutí zdravotní postižení páteře, které způsobovalo pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. v platném znění, podle kapitoly XV., oddílu F, položky 3b – 40 %. Dospěl poté k závěru, že žalobkyně ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí nesplňovala podmínky plné invalidity ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a napadené rozhodnutí bylo učiněno v souladu s platnými předpisy. Konstatoval, že mu nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítnout.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále též jen stěžovatelka) včas kasační stížnost, v níž žádala mj. o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 7. 12. 2004, č. j. 29 Cad 53/2003 – 51, ustanovil stěžovatelce pro řízení o kasační stížnosti advokátku JUDr. Jarmilu Cindrovou, se sídlem v Ústí nad Orlicí, B. Němcové 74.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že kasační stížnost podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Důvodem podání kasační stížnosti je to, že rozhodnutí krajského soudu považuje za věcně nesprávné. Podle názoru stěžovatelky rozhodl soud na základě nesprávného posouzení právní otázky a nesprávného posouzení dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky. Poukazovala na to, že není schopna vykonávat jakoukoliv soustavnou činnost, neboť jí stále bolí v zádech. Zdravotní stav jí brání vykonávat jakoukoliv soustavnou práci, protože nevydrží pro bolest v jedné pozici. Musí často odpočívat a měnit pozice. Namítala, že trpí vertebrogenním algickým syndromem, stressovou inkontinencí II. – III. stupně, myomatózním uterem, oboustrannou koxartózou I. – II. stupně, hypercholesterolémií a dále uvedla, že měla zlomená žebra. Podle jejího názoru je schopna vykonávat soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek, přičemž zdravotní stav se neustále zhoršuje. Navrhovala, aby napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové byl zrušen a stěžovatelce byl přiznán plný invalidní důchod od 8. 7. 2003. Dále navrhovala, aby žalované byla uložena povinnost nahradit stěžovatelce náklady řízení, které jí vzniknou, do tří dnů od právní moci rozsudku.

Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že vzhledem k tomu, že se v daném případě jedná o posouzení a rozhodnutí o nároku na dávku důchodového pojištění, jejichž přiznání a výplata je podmíněna existencí dlouhodobě nepříznivého

zdravotního stavu, jehož posouzení se žalované nepřisluší, nemá žádné výhrady k provedenému důkaznímu řízení ani k samotnému rozsudku krajského soudu. Navrhovala, aby kasační stížnost byla zamítnuta jako nedůvodná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci bylo rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 11. 6. 2003, č. X, jímž byl stěžovatelce podle § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění odňat od 8. 7. 2003 plný invalidní důchod s odůvodněním, že podle posudku lékaře OSSZ v Ústí nad Orlicí ze dne 30. 4. 2003 není stěžovatelka plně invalidní, ale nadále pouze již jen částečně invalidní. Bylo tedy třeba nejprve zjistit, zda stěžovatelka ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. ke dni 11. 6. 2003, splňovala nadále podmínky plné invalidity ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., či nikoliv. Bylo tedy nutno posoudit, zda nadále pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti činil nejméně 66 % nebo zda stěžovatelka byla schopna pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. V daném případě se tedy jedná o důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a rozhodnutí soudu závisí především na jeho odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise MPSV jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti občanů, ale též k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Nicméně i tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ustanovení § 77 odst. 2 s. ř. s., přitom však takový posudek, který zcela splňuje požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti, bývá zpravidla důkazem ve věci stěžejním. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti, který je kladen na posudky posudkových komisí, spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především pak s těmi, které namítá účastník uplatňující nárok na plný nebo částečný invalidní důchod, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité zdůvodnění svého posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá a ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení plné invalidity závisí především.

Krajský soud v projednávané věci proto nepochybil, když vycházel z posudků Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2004 a Posudkové komise MPSV ČR pro Středočeský kraj ze dne 17. 6. 2004. Nejvyšší správní soud však nesdílí závěry krajského soudu o úplnosti a přesvědčivosti podaných posudků, a to ve vztahu k posouzení určujícího zdravotního postižení stěžovatelky v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí a následně přesvědčivosti v posudcích stanoveného poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky k uvedenému dni.

Z obsahu posudkové dokumentace plyne, že stěžovatelka byla uznána částečně invalidní na podkladě záznamu o jednání Okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ) v Ústí nad Orlicí ze dne 30. 12. 1998, a to od 11. 12. 1998. Jako rozhodující zdravotní postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu bylo určeno páteří

onemocnění způsobující pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., kapitoly XV., oddílu E, položky 3c – o 50 %. Podle záznamu o jednání OSSZ v Ústí nad Orlicí ze dne 27. 3. 2001, kdy probíhalo řízení o přechodu z pracovní neschopnosti do plné invalidity podle § 94 zákona č. 582/1991 Sb., byla stěžovatelka uznána plně invalidní podle § 39 odst. 1 písm. a), a to pro degenerativní olistézu a stav po operaci páteře 23. 2. 2000. V záznamu je dále uvedeno, že pacientka je sledována od května 2000 pro stressovou inkontinenci. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti byl stanoven podle kapitoly XV., oddílu F, položky 3 písm. d) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. na 70 %. Rozhodnutím žalované ze dne 4. 6. 2001 byl stěžovatelce přiznán od 28. 4. 2001 plný invalidní důchod ve výši 5874 Kč měsíčně. Podle záznamu o jednání OSSZ v Ústí nad Orlicí ze dne 30. 4. 2004 již zdravotní stav stěžovatelky odpovídal pouze částečné invaliditě s odůvodněním, že stěžovatelka je tři roky po operaci páteře, nejsou pooperační parézy a neurolog popírá původ stressové inkontinence na vertebrogenní bázi. Pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti byl podle záznamu OSSZ srovnatelný s postižením uvedeným v kapitole XV., oddílu F, položky 3b, přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. a činil 40 %. Bylo uzavřeno, že stěžovatelka není plně invalidní, ale je nadále částečně invalidní podle § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Na to bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí žalované, jímž byl stěžovatelce odňat plný invalidní důchod.

Posudková komise MPSV ČR v Hradci Králové v posudku ze dne 19. 1. 2004 konstatovala, že došlo ke stabilizaci a zlepšení zdravotního stavu. Uvedla dále, že nebylo prokázáno závažné funkční postižení více úseků páteře s chronickými silnějšími projevy nervového a svalového dráždění, nebyla prokázána výrazná porucha svalového korzetu, nebyly zjištěny svalové atrofie, poruchy funkce svěračů (podmíněné neurologickým nálezem) či závažné parézy. Bylo konstatováno, že stěžovatelka je dlouhodobě sledována urologem pro stressovou inkontinenci, která je odborným lékařem hodnocena stupněm II. – III. Těžká inkontinence moče s prakticky trvalým únikem moči nebyla zjištěna. Procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanovila posudková komise podle kapitoly XV., oddílu F, položky 3b, přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb., z rozpětí 30 – 50 % na 40 %, a uzavřela, že stěžovatelka ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí nebyla nadále plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ale částečně invalidní podle ustanovení § 44 odst. 1 téhož zákona. V podstatě shodně posoudila zdravotní stav a pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky Posudková komise MPSV ČR pro Středočeský kraj.

Přes výše uvedené závěry posudkových komisí MPSV ČR dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že v posuzované věci mohou vzniknout pochybnosti o správnosti stanovení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu. Je zcela zřejmé, a všechny posudkové orgány z těchto nálezů vycházely, že stěžovatelka podle urologických nálezů ze dne 17. 4. 2003, 4. 6. 2003 a 8. 1. 2004 trpěla stressovou inkontinencí II. – III. stupně. Dne 4. 6. 2003 bylo provedeno kompletní urodynamické vyšetření a PADTEST, při němž byl zjištěn únik moče 44 gramů.

V kapitole XI. (močová soustava), oddíl B, položka 4 – inkontinence moče, je uvedeno posudkové hledisko, podle něhož při stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je třeba objektivně kvantifikovat inkontinenci moče, rozlišit její příčinu, zda se jedná o inkontinenci stressovou, případně reflexní, urgentní či extraureterální. Přitom je třeba vycházet z výsledků odborného vyšetření, zejména pak urodynamického, dále např. cystoskopie, cystografie, ultrafonografie. Pokud je prokázán jiný typ inkontinence

nebo inkontinence stressová, je nutné míru funkčních důsledků porovnat se stavy zde uvedenými.

Položka 4 výše uvedené kapitoly a oddílu je pak dále členěna do čtyř podpoložek, kdy pod písm. a) je uvedeno – nahodilý a ojedinělý odchod moče při zatížení – 10 – 20 %, b) lehká stressová inkontinence (ztráty moče při stressových manévrech jsou menší než 30 ml, únik moče při kašli, smíchu, kýchnutí či zvedání těžkých předmětů, používání kompenzačních pomůcek nepravidelné) – 25 – 35 %, c) střední stressová inkontinence (ztráty moče při stressovém manévru jsou mezi 30 – 80 ml, únik moče nastává při změně polohy, běhu, chůzi, chůzi po schodech, při lehčí práci. Používání pomůcek je nutné denně, při každém stressovém manévru), – 40 – 60 %, d) těžká inkontinence moče (ztráty moče při stressových manévrech jsou větší než 80 ml, únik moče nastává již při minimálním vzestupu vnitrobřišního tlaku, moč uniká prakticky trvale. Používání pomůcek pro inkontinenci je trvalou nutností) – 80 %.

V posuzované věci se tedy naskytá otázka, zda stěžovatelčino zdravotní postižení stressovou inkontinencí, tak jak je popsáno v posudcích posudkových komisí MPSV, vycházejících z odborných lékařských urologických nálezů, nelze podřadit pod kapitolu XI., oddíl B, položka 4 písm. c) - střední močová inkontinence – což by ve svých důsledcích znamenalo, že dané zdravotní postižení by bylo možno hodnotit v rámci rozpětí 40 – 60 %, tedy v rozpětí vyšším, než je hodnoceno dosud stanovené rozhodující zdravotní postižení páteřní, tj. rozpětí 30 – 50 %. V této situaci je nutno konstatovat, že jsou pochybnosti o tom, zda zdravotní postižení páteřní, je skutečně zdravotním postižením určujícím dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a zda v případě, kdy by bylo za rozhodující zdravotní postižení stěžovatelky považováno onemocnění stressovou inkontinencí, by nebylo možno s ohledem na rozpětí stanovené sazby 40 – 60 % dospět k závěru, že stěžovatelka ke dni vydání napadeného rozhodnutí podmínky plné invalidity nadále splňovala. Nelze totiž vyloučit, že při posouzení močové inkontinence jako rozhodujícího zdravotního postižení na horní hranici uvedené sazby (60 %) a po případném zvýšení podle ustanovení § 6 odst. 4 vyhlášky č. 284/1995 Sb. (maximálně o 10 %), pro páteřní onemocnění bude pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti i nadále činit nejméně 66 %.

Za výše uvedené situace, kdy vznikají pochybnosti o správnosti určení rozhodujícího zdravotního postižení stěžovatelky v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, nepovažuje Nejvyšší správní soud posudkové závěry obsažené v posudcích PK MPSV o rozhodujícím zdravotním postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu za zcela úplné a přesvědčivé. Proto dospěl k závěru, že posouzení zdravotního stavu stěžovatelky uvedené v posudku Posudkové komise MPSV ČR v Hradci Králové ze dne 19. 1. 2004, a v posudku Posudkové komise MPSV ČR pro Středočeský kraj ze dne 17. 6. 2004, které vzal krajský soud za podklad svého rozhodnutí, nelze dosud považovat za zcela úplné a přesvědčivé, a to právě ve vztahu k určení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu. Neúplné a ne zcela přesvědčivé posouzení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, jímž stěžovatelka trpěla ke dni vydání napadeného rozhodnutí, tj. k datu 11. 6. 2003, považuje Nejvyšší správní soud za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky k uvedenému dni a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek plné invalidity ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., jako základního předpokladu pro posouzení dalšího trvání nároku na dávku důchodového pojištění, již se stěžovatelka dovolává, tj. plného invalidního důchodu (shodně též rozsudek

Nejvyššího správního soudu 4 Ads 13/2003 ze dne 25. 9. 2003 publikován ve sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 511/2005 Sb. NSS).

Za této situace považuje Nejvyšší správní soud podanou kasační stížnost za důvodnou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Byť stěžovatelka výslovně v kasační stížnosti tento důvod nenamítala, je třeba vycházet z toho, že se dovolávala nesprávného posouzení dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a poukazovala mj. i na to, že trpí stressovou inkontinencí II. – III. stupně, přičemž tyto námitky lze zcela jistě pod výše uvedený důvod podřadit. Ostatně Nejvyšší správní soud není podle § 109 odst. 3 věty za středníkem s. ř. s. vázán důvody kasační stížnosti, bylo-li řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, což v posuzované věci bylo zjištěno.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

V dalším řízení bude třeba, aby krajský soud vyžádal od Posudkové komise MPSV ČR v Hradci Králové doplňující posudek. V doplňujícím posudku by měla posudková komise posudkově zhodnotit zdravotní postižení stressovou inkontinencí, a to podle posudkových kritérií uvedených v kapitole XI., oddílu B, položky 4 a následně vyhodnotit, zda toto zdravotní postižení není rozhodujícím zdravotním postižením stěžovatelky v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu a v kladném případě znovu stanovit pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Pokud posudková komise setrvá na svém závěru o tom, že rozhodujícím zdravotním postižením stěžovatelky v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu je páteční onemocnění, bude třeba, aby uvedla, jaký pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti způsobovala ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí stressová inkontinence a do jaké míry bylo k tomuto zdravotnímu postižení při celkové míře poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti přihlíženo.

Teprve po doplnění posudku jednoznačně stanovenými závěry ve shora uvedeném směru, bude mít soud dostatečná skutková zjištění pro úvahu o tom, zda ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí nárok na plný invalidní důchod trval, či nikoliv a následně pro posouzení toho, zda napadené rozhodnutí žalované je či není zákonné.

V dalším řízení je krajský soud vázán pokynem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Odměna zástupkyni stěžovatelky JUDr. Jarmile Cindrové, advokátce, byla stanovena za dva úkony po 250 Kč [převzetí a příprava zastoupení, doplnění kasační stížnosti ze dne 22. 12. 2004 - § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 2 a § 7 vyhlášky č. 177/1995 Sb., celkem 500 Kč], dále náhrada hotových výdajů 2 x 75 Kč, celkem 150 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), náhrada za promeškaný čas ve výši 300 Kč (§ 14 téže vyhlášky), jízdné ve výši 553,80 Kč (Ústí nad Orlicí – Hradec Králové a zpět – 120 km dne 29. 12. 2004 za účelem prostudování spisu), celkem tedy 1503,80 Kč. Protože zástupkyně stěžovatelky je advokátkou, která je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „daň“), zvyšují se náklady řízení o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 7 s. ř. s.); částka daně činí 285,70 Kč. Celkem tedy náleží zástupkyni stěžovatelky 1789,50 Kč.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. září 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu